

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 korona, postai szétküldéssel 7 korona.
Egyes szám ára 12 fillér.
Előfizetési pénzek a kiadóhivatalhoz címzendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó: RONAI FRIGYES.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Köszeg, Varkor 59. szám.

Nyitltér sora 40 fillér

Hirdetések nagyság szerint jutányos árban számíthatnak.

A falu közegészségügyei.*)

Lehetetlen büszkeség nélkül gondolnunk arra a szerepre, amelyet az elhanyagolt magyar falu a világháború küzdelmében betöltött és betölt. Megfeszített munka árán elért eredmények itthon, dicsőséges küzdelem útján kivívott győzelmek a harctéren a tanubizonyosságai a magyar falu termelőképességének, fiai hősiességeinek. Egy óriási leszámolás, egy általános mérkőzés ez a világháború, amelynek folyamán megdöntetlen igazságként megállapítást nyert az, hogy magyar nemzeti létünk, fejlődésünk és hatalmunk legerősebb oszlopa és biztosítéka ugy most, mint a jövőben a magyar gabona és a magyar katonára fog maradni.

A magyar mezőgazdaság termelőképességének jelentőségével már többen foglalkoztak, miért is itt csakis a legtöbb és legjobb magyar katonát szolgáltató magyar falu közegészségügyi állapotával kívánok foglalkozni.

A magyar államnak mostohább gyermeke a falusi közegészségügynél alig volt. Annak terheit és feladatait az állam egyszerűen a községek, a vidéki közigazgatásra ruhazta át, amely részint nemtorodomségból, részint a kellő anyagi eszközök hiánya miatt feladatainak megfelelni nem tudott. De mostoha gyermeke volt a falu közegészségügye a magyar társadalomnak is, amely mintha tudomást sem vett volna róla, hogy a tarthatatlan állapotok alatt az ő fiai sínylenek, az ő gyermekei hullanak.

Kétségkívül nagy pazarlás folyt drága magyar fajunk vérevel, amely pazarlás vadja alól alig van illetékes tényező, aki kivonhatná magát. Talán egyedül földművelésügyi kormányunk volt az, amely a gondozására bizott gazdasági munkások és cseledek közegészségügyét a kérdés óriási horderejének tudatában helyes szociális érzékkel megoldani iparkodott. Sajnos, nem mondhatjuk el ugyanezt a közegészségügy tulajdonképeni legfőbb vezetőjéről, a belügyminiszterium közegészségügyi osztályáról, amely a közegészségügy gazdasági és szociális vonatkozását kellően nem méltatván, szinte teljesen a tudományos orvosi körök befolyása alá kerül. Nem szeretném, ha szavaimat félreérténék, mert nincs tiszteletreméltóbb testület, mint az igazán a hivatása magaslatán álló magyar orvosi kar, amely el kell ismernem, hogy a közegészségügy terén is derekasan megtette a magáét, de mégis rá kell mutatnom, hogy az egyoldalú orvosi szempontok kizárólagos uralma elnyomja közegészségügyünk közigazgatási, társadalmi és gazdasági részét, ami a belügyminiszterium közegészségügyi osztályának talán lehet kényelmes, a közérdek szempontjából azonban nem igen kívánatos.

Korányi Frigyes nyomán a magyar orvosi kar és visszhangja, a közegészségügyi osztály kiadta a jelszót, hogy a közegészségügy első-sorban kórházügy és ezen jelszó kapcsán azzal, hogy mi a közegészségügy második, harmad- és tizedsorban, nem sokat törődve, nekifogott kórházakat építtetni, amely célra évi 4 millió korona van az állami költségvetésbe felveve. Ezen évi 4 millió koronából egy milliót Budapest főváros kap, a többi 3 milliót pedig a nagyobb vidéki városokban építendő kórházak között osztják meg.

Egy jól felszerelt kórház lehet a tudományos működés elengedhetetlen előfeltétele, lehet a város közegészségügyének, amelynek a területén épült, egy jóteknony tényezője. de semmi

esetre sem lehet a tőle távol eső vidék közegészségügyi kérdéseinek egyetlen általános megoldása. A legszebb tervek után megépített kórház befolyása is a tőle 30-40 kilométerre eső falvak közegészségügyére szinte minimális, aminek a bizonyítására csak a statisztika számadatait kell elővonnunk.

	Összlakossága	Az elhaltak száma	1000 lakosra eső halottak száma	Az elhaltak közül orvosi ápolásban részesültek száma	Az elhaltak közül orvosi ápolásban nem részesültek száma	Az elhaltak közül kórházban ápolásban részesültek száma
1912-ben Magyarországon						
10,000 lakosnál nagyobb helyiségek	4.335.888	90.214	208	5103	164	1354
10,000 lakosnál kisebb helyiségek	13.928.645	329.595	237	176.553	5370	285

Ezek a számok mindennel világosabban beszélnek. Elmondják, hogy a gyakran túlszűfolt lakásokban élő, az egészségre gyakran káros gyári foglalkozást űző városi lakosság minden 10,000 lakosa közül évenként 29-cel kevesebben halnak meg, mint a szabadban dolgozó, egészséges foglalkozást űző falusi közül. A német birodalmi statisztika szerint alkalmasnak találtatott 1910-ben 100 falun-született állat-köteles közül 58 20%, a városban születettek közül 47-87. Sajnos, magyar statisztika e célra rendelkezésemre nem áll, de nincs okunk ketelkedni, hogy ez az arányszám nálunk is fennáll, ami azt mutatja, hogy a falusi lakosság epebb, egészségesebb. Halálozási arányszámoknak az okát masut kell keresnünk. Ezen törekvésünkben azonnal irányadással szolgálnak fenti statisztikánk következő számai, amelyek szerint amíg a 10,000 lakosnál nagyobb helyiségekben elhaltak közül nem egész 10% volt az, aki orvosi ápolásban nem részesült, addig a 10,000 lakosnál kisebb helyiségekben elhaltak több mint fele még csak orvosi ápolásban sem részesült. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy köztudomás szerint a falusi nép epen a rendesen már menthetetlen legsúlyosabb esetekben és a haldoklókhoz szokott aránylag még leggyakrabban orvost hivatni és ha leszámítanánk a leginkább saját orvossal rendelkező 5000 lakosnál nagyobb helyiségeket, úgy az 5000 lakosnál kisebb községekre nézve minden bizonnyal egy egyenesen elremitő arányszámot kapnánk azon orvosi ápolást igénylő betegeknek, akik orvosi ápolásban nem részesültek.

De a mai viszonyok között nem is lehet ez másképp, amikor 5000 lakosnál kisebb 12,099 község összes közegészségügyi teendőit 1912-ben összesen 1156 kórorvos és községi orvos látta el. Ha tekintetbe vesszük azt is, hogy 163, — 5000 lakosnál nagyobb községnek sem volt meg a saját orvosa és így ezen községeket is legnagyobb részben a kórorvosok látták el, akkor bátran állíthatjuk, hogy falvainkban átlag 10,000 lakosra egy orvos jut, olyan 10,000 lakosra, aki a betegápolás, hygenia, fertőtlenítés stb. legelemibb szabályait és követelményeit sem ismeri és aki e terén is állandó tanításra és ellenőrzésre szorul.

Indokolt volna Magyarországon közegészségügyét kórházügynek tekinteni talán abban az esetben, s az orvosi ápolásban nem részesíthető betegek ezen óriási számát kórházaink felvenni és kellő orvosi és hygeniai kezelésben részesíteni tudnak, de amint fentebbi statisztikánk utolsó számsora mutatja, a 10,000 lakosnál kisebb helyiségek halottjai közül csak 2.85% részesült kórházi ápolásban, amely, ha tekintetbe vesszük azt, hogy ezen számban a talált hullák, valamint a börtönökben, fogházakban stb. elhaltak száma is benne foglaltatik és hogy köztudomás szerint kórházaink ápoltságainak egy nagy

százaléka ugynevezett hivatásos beteg, szegény és rokkant, valamint azt is, hogy ezen számban igen nagy számú halálos szerencsetlenségi eset is foglaltatik, úgy nem tevédünk, mikor azt mondjuk, hogy Magyarország közegészségügyének kórházak felállítása útján való megoldása — a népesség szaporodását számításba sem veve — 40-50-szer annyi kórházat kívánna meg, mint amennyivel ma rendelkezünk. Hogy ez érthetetlen, az mindenki előtt világos.

De még ez esetben is, bármilyen nagy legyen is egy jól szervezett modern kórháznak a kisugárzása, a közegészségügy szociális és gazdasági oldala megoldást ezáltal nem igen nyerne, mert a betegségek óriási arányszámát előidéző szegénység, piszok, tudatlanság, nemtorodomség stb. ezáltal leküzdve még nem volnának. Hogy csak egy statisztikai adatot ragadjak ki, Magyarországon a meghaltak 43.89%, tehát majdnem a fele 5 éven alóli volt. Gyermekek, akik nem kórházi ápolást, de gondozást és tisztaságot igényelnek, gyermekek, akiket egy kis hozzárettessel és joakarattal legnagyobbreszt meg lehetett volna menteni hazánknak, nemzetünknek. Ezeknek nem nagyjövendelmű orvosok által vezetett, szépen felszerelt központi kórházak kelletnek, hanem legalább is még egyszer annyi, de nem rosszul fizetett közsegi, méltányosan megfizetett állami orvos, szülésznő, jölet és főleg iskola. Mert Magyarország közegészségügye legalább is oly mértékben közoktatásügy, mint amely mértékben kórházügy.

A közegészségügy es betegápolás minden lelkes- és tanítókepzőben, közigazgatási tanfolyamon, a gyermekápolás és egészségtan minden övönöképző- és babatanfolyamon kötelező tantárgy kell hogy legyen, mert a hygenia, a tisztaság, és a közegészségtan alapfogalmaint más-keppen, mint közvetlen oktatás és példaadás útján a nép millióba átültetni nem lehet. Pedig erre van szükség és ez kell, hogy legyen a cél.

A haza hőseiről.

— Szépjegyzetek a megörökítésre vonatkozó törvény tárgyalása alkalmából. —

Nem rég az országban hőseink emlékének megörökítéséről törvényjavaslatot tárgyaltak. Helyes! Mindnyájan tudjuk, érezzük, hogy hőseinknek adósainvá váltunk, csak azt nem tudjuk soká, hogyan rójuk le tartozásunkat. Minél méltóbban kívánunk eleget tenni kötelezettségünknek, és midőn jó szándékunk szerint kívánunk eljárni, akkor kaptunk észbe: akármit is eszelekszünk, akármit is határozunk, mi tartozásunkat teljesen törleszteni soha nem tudjuk. Sokkal gyarlóbbak, gyengébbek vagyunk. Ők e lehetlenségünket megfogják bocsátani, mert a hősök, kinek emlékét megörökíteni akarjuk, saját fiunk, testvéreink, a mi véreink. S ha onnan felülről tekintenek mi reánk, és látják a mi fájdalmunkat, lelki topregésünket, megelégednek azon szerény márvány-lappal vagy emlékszóborral, amelyen emléküket átadjuk a utókorak — örökös tiszteletre, becsülésre. A mely gyász, a mely bánat, az nem kérkedik. Űres pompával becsesebb a jó szándék, az pedig a leg-összintébb, mert alig van valaki, ki nem siratna meg egy-egy hőst.

Csak a törvénynek végrehajtása történjék azután nagy gondossággal és nem a megszokott sablon szerint. A végrehajtás után győződhettünk meg, elértük-e azt, amit akartunk. Fel fog vetődni azon kérdés is, hogy az emléktáblát vagy egyéb emlékművet hol helyezték el? A községnek legszebb helyén, méltó környezetben. Azonban ép a környezetnek kijelölése főleg kis községekben, hol ily történeti jelentőségű emlékművek elhelyezésére alkalmas nyilvános parkok, esinos közterek hiányoznak, — fog sok fejtörést okozni.

Sopronban, hol pedig elég díszes köztér, park van, a bosznai okupáció hőseinek emléklapját mégsem ily nyilvános helyen, hanem a Mihály templomban helyezték el. Szerencsés gondolat. A templom egy

* Részlete a „Közeg. Közl.”-ben Dr Mikecz Károlytól megjelent cikknek.

felszentelt hely, hová levett kalappal lépünk; hová nem hatol be, közvilágnak zivaja, profán hangja. Hol a jamborok hómai, zsolozsmái szállanak az Égek urához, ilyen megtisztelt helyre való a hősök galériája is.

Aról is szaváltak sokat az országban, hogy a hősök hátramaradottjairól gondoskodnak. Sok az arva, sok az özvegy. Szomorú. Még szomorúbb, hogy ezeket sem láthatjuk úgy el szegénységünkben, mint ahogy megérdemelnék. Az ország csak minimális segínyt nyújthat, majdnem alamizsnát. De mégis vanam. A legszükségesebb. Hanem a szegény szülőknek, fiúk elvesztéért, — karpótlást vagy elismerést egy sem kívánunk, veszteségük pótolhatatlan — ki nyúl legakább vigaszt? Az emberek? Van sok, derek, kedves felebarát, kiknek meleg, bőszipte részvéte enyhíti a kesergő szülőknek fájdalmát, de — csak pillanatnyira. Barátunk oly annyira elvannak foglalva saját dolgaikkal, bajaikkal; idejüket olyannyira leköt munkájuk, hogy folyton melléjük nem állhatnak. Már pedig a vérző kebel végleges enyhülést keres. Azt hol találja itt a földön? Sehol.

Itt e földön egyeseknek tenger mélységű bánat jut osztalyrészül, másoknak minden különös érdem nélkül Csanborasso hegy magasságát elérő kínés. Így egyenlőtlen fizetség volna az osztó igazság? Egyiknek keserűség, másiknak edesség jusson az életből? Nem, szászorta nem kell letéznie, kell elkövetkeznie egy jobb, kegyelmesebb világnak, hol mindenki megkapja méltó jutalmát. Mi ez elfojdó boldogabb világban hiszünk, és e hit tartja fenn a boldog viszontulásra minden reménységünk.

Hős Geroly István szülei szinte lesújtott a végzet. Derek gyermeküket, büszkeségüket, örömeiket, vén napjakra támaszukat veszítették. Sajgó fájdalmukban szinte nem e földi, hanem a földentuli hatalomhoz fordultak. Marványból faragott keresztet, a szenvedéseknek és egyuttal a vigasznak symbolumát állítottak fel a czaki határban, a községbe vezető gyalogjáró út mellett. Az idő óta e kereszt jelzi hős Geroly István szüleinek fájdalmát, de ez nyújtja egyuttal a vigaszt, e jelvényben találják lelki megnyugvásukat. Sokan fogják követni hős Geroly István szüleinek példáját, ha ugyan eddig meg nem követték volna.

Ez emlékek felállítását egy kiránduló társaság már mult évben adta tudomására. A kiránduló társaságot annyira meghatotta a hős emlékre felfűtött kereszt, hogy spontán megállya, levett kalappal elzengte a most legszebb magyar imádságot: „Isten áld meg a magyart”. A marványkereszthez azután magam is kijártam, oda vonzott a hős iránti tartozásomnak érzete. Megálltam fedetlen fővel és elme reménye nemzetem az emléket, mellette a magyar nemzeti lobogót.

Feljegyeztem, hogy Geroly István emlékére emelték a szülők. Hős fiúk a 86. gy. ezred katonája volt, ki Samborban 1915 évi május hó 27-én 31 éves korában hősi halált halt. A talapzaton az akadémiai poéta a szülők keserűségének következő sorokban ad kifejezést:

Szendereg csak esendően a messze idegenben
Legyen kecskés sári álmód más országnak földjében
A gondolat gyors szárnyán elzarándokolunk oda
Nefelejcsből szép koszorút tesszünk sírhalmadra.

A hazaért áldoztatd fel hős gyermekünk életét
Nem felejtünk el soha teged, megörzítük emléked
Eddig gondolatok szemünkben mely bánat könnye gyúl
Kéznyogon le hős érvényed ránk a csillagok közül.

Hős Geroly István, e néhány sorral kívántam emlékednek hódolni. Te nekem már könnyű a hant, nekünk azonban, különösen szüleidnél még nehéz az élet.

Nem tudom még, nem fogok-e szinte hős Geroly István szüleinek szomorú sorsára jutni? Elkészülve kell rea lenni. De míg a végzet ram nem sutt, tovább fűzhetem gondolataimat a hazatérő vitézeinknek megjutalmazásáról, miről az országban többet beszéltek, mint a hősök emlékeinek megörökítéséről. Azt mondta Úrmánczy egyik beszédjében: mióta a háberu dul, az idő óta sokkal érzékenyebbek lettünk. Tökéletesen igaz! Mióta jó Ján fiam Csik vármegye egyik 1581 m. magas hegyen, 24—30 fokos hidegben szinte küzd és szenved a hazaért, mindnyajunkért, az idő óta különösen érzékeny vagyok magyar nemzeti kérdések iránt általában, — vitéz katonáink iránt ügyek iránt különösen. Igen meglát, hogy az országban vitéz katonáinkat küzdelmekért, taradozásukért, szenvedéseikért megjutalmazni készül. Megérdemlik. Előbb, mint bárki más e földön.

Hanem amivel Rakovszky István és társai kívánják vitézeinket kifizetni, az általános szavazati joggal, az ellen vétot kiált egész bensőm. Jójunk eloszor tisztába azon kérdéssel, miért küzdenek a mi vitézeink? A hazaért természetesen, meg a koronás királyért. Erre könnyű volt a felelet. Csak hogy a hazában közelebből egyesül szüleknek otthonát ismerik. Itt nevelkedtek, tanultak; itt éreztek a szülői szeretetnek melegsét, innen léptek ki felverezve — a világba. Legtöbben a világból visszakivánczoltak a csendes, nyugodt háza, de mindig meleg otthonba, mig végre maguk is hason meleg fészket nem raknak.

A politikus, az persze más szemüvegen át nézi a világot. Annak szemé a hazában eloszor az ország-hazba ottik. Itt éli világot, mint a hal a vízben. Oly nagy ur, hogy még immunitást is élvez. Hát a politikus, igen, azt hiszi, hogy mindenki és minden az országban után igazodik.

Tévedésben méltóztatnak lenni képviselő urak, kisse nagyra tartják a képviselőséget!

Mióta megtudtuk, hogy egyes képviselő urak köpénzzel szereztek meg a mandátumot, a képviselő urakra oly gyakran rea sutt az incompatibilitást; a

demokratismust folyton hirdető politikusaik a demokratismussal ellenkező excellentias címükkel hivatkoznak, mint az igazi hofnath v. Wunderbaldinger ek vagy Firczek ek; az én politikai vezérim pedig szinte csak szegre akasztottak vagy mint mondották, felfüggesztettek elveiket, mint annak idején a híres bihari pontokat; egy értéktelen formula kedvéért felemelték a quótát, és ez érdemért meg nyakuk közé akasztottak a Lipót rendeket, az idő óta előttem és sok más előtt a képviselőségnek értéke tetemesen esokkent. En legalább nagyon megalodottnak tartom magamat, ép azért ítéletemben szigorúbb tudok lenni, mint annak elötte.

Most e rettenetes korszakban az országra két fontos feladat hárult. Mindent megadni katonáinknak, hogy azok az ellenségeink táborához szegődött majdnem az egész világot legyőzze; a másik feladat a front mögött a közéletet biztosítani.

Büszkélkedve látjuk, hogy vitézeink keményen helyt állanak, ellenségeink nem tudnak diadalmaszkodni. Katonáink tehát hűen teljesítik feladatukat. Hanem maguk képviselő urak pedig sokan vannak egyuttal meg a miniszteriumokkal is rendelkeznek — tudták-e a közéletet biztosítani, a fogyasztókat az ardragitóktól és elemszer uszórakodóktól meg szabadtítani? Olyan komolyan teljesítették kötelességeiket, hogy a közéletet támasztani fentartott helyeiket el sem foglalták. Nem volt stilszeru, még e fontos kérdésben is taktikázni.

Ha az országban a legjobb piedestalon állana, a képviselők a legjobb tekintélyt élveznék, akkor a szavazati joggal való megajándékozást is kelőképp taxálni tudnánk. De minden a mi hőseinket érdeklő javaslatok tárgyalásánál 413 képviselő közül állandóan meg 20 képviselő sem volt jelen, tehát a mi hőseinknek ügyei iránt fagyos közonyt tanusítottak, akkor ne akarják vitézeinket olyannal megajándékozni: „was mix kost”.

Prohaszka, a mely gondolkodása és a nép lelkét jól ismerő püspök, a hazatérő katonáknak megjutalmazására más értékesebb eszmét pendített meg; gróf Karolyi Imre 12 vitéz katonának megjutalmazására 200.000 K. alapítványt tett; a kalocsai érsek rokkant katonák számára külön telepet létesített; Suranyi a hadiárvaik számára telmülő alapítványt tett. Minden szép szóval szívesen beszélnek e tettek.

Ha ami képviselőink annyit fognak agitalni, capaitálni és peroralni, mint amennyi energiát kifejtettek az eddigi hangzatos temajuknál, akkor halasabb feladatot teljesítenek, mert en attól tartok, hogy a mi gazdag embereink nem igen fogják tudni kötelességeiket ami hőseink iránt — külön instigálás nélkül.

Meg egyet! A mi 48-as honvédeinknek emléklapját Magyarországnak csak egy helyén, Keeskenyén láttam. Halljak meg azok, kiket illet, gyenge szavalmat: ha amihősem emléklapját felállítják, szenteljenek egy kópénzt a 48-as honvédeink számára is, mert egy babérlevélre ezek is érdemessé tették magukat. — a. j. —

Városi ügyek.

1063 917

Hirdetmény.

Közhírül adom, hogy tüzelőanyagok szállítása és árusítása és ezzel szorosan összefüggő iródi munkák február és március havában vasárnapon is egész nap végezhetőek.

Köszeg 1917. február 18.

Dr. Freyberger Jenő, polgármester h.

1115 917

Hirdetmény.

Felhívom mindazokat, akik a fémátvételi bizottsághoz beszoáltatott fémtárgyaikért a térítést még meg nem kaptak, jelentkezzenek a városhaza I. em. 10 ajtó alatt.

Köszeg 1917. február 20.

Jambrits Lajos, polgármester.

1062 917

Hirdetmény.

Közhírül adom, hogy a vorosrézvizelegetők most már sürgösen beszoáltatandók. Felmentés egyáltalában nem adható. Figyelmeztetem a közönséget, hogy az ellenőrző bizottság hazról házra járása esetén a vizelegetőket be nem szolgáltatók a legkíméletlenebb büntetésben részesülnek. A közönség érdekében áll, hogy vizelegetőt, valamint egyébb be nem szolgáltatót résztárgyait (furdókalyhaviztartók és felmentett mosónások kivételével) Lauringer Elek-nél a Fémközpont megbízottjánál szolgáltatassa be, miután itt magasabb térítést ér al, mint a fémátvételi bizottságnál. Elvárom Köszeg városának hazafias közönségétől, hogy fémtárgyait a létünkért megfeszített erővel küzdenek rendelkezésére boesássa. Amennyiben ezen reményemben esalódnék és a résztárgyak február hó 28. ig be nem szolgáltatók, a fémátvételi bizottság hazról-házra rekvirálja a fémtárgyukat, amely esetben a kihágási eljárás során kíméletlen megtorlással büntetettnek e rendelet megszegői. Vasvizelegetők beszerzésére legfeljebb két heti haladéket adhatok.

Köszeg 1917. február 18.

Jambrits Lajos, polgármester

425 917.

Hirdetmény.

1891—1872 évbéli népfelkelő kötelesek bemutatató szemléle tárgyában.

Az 1891—1872 évbéli született népfelkelő köteleseket, valamint az 1862—1899 évbelleket akik az eddigi népfelkelő bemutatató szemlén meg nem jelentek, felhívom, hogy az 1917. február 28-án megtartandó

bemutatató szemlén józan s tiszta állapotban, pontosan reggel 8 órákor a városi sörkert helyiségében megjelenjenek.

A távolmaradók karhatatommal fognak elővezettetni és ellenük a büntetési eljárás is megindul.

Köszeg 1917. február 22.

Köszegi József rendőrkapitány

1060 917

Hirdetmény.

a gabona vamszázaléka, a kiörlési és elporlási százalékok megállapítása tárgyában.

Mihez tartás és szigorú alkalmazkodás végett közlöm a város közönségével és a malomtulajdonosokkal, hogy a gabona vām százaléka buza és rozs után 10% ban van megállapítva, vagyis a molnár az örlésre átadott gabonából 10% vamszedésre jogosult. Árpából és zabból pedig 6% vāmot vehet. Mindezeket már ismételtelen közöltem a közönséggel.

A kiörlési % arányának megállapítását is közöltem már, itt csak újabb hangsúlyozom, hogy a kereskedelmi malmok buzából 84, rozsból pedig 85% kiörlésére vannak kötelezve.

A vámmalmok legalább is 75% liszt kiörlését kötelesek végezni, és ha technikai berendezésük megengedi, úgy ennél több százalék kiörlését is eszközölhetik. A 2% nál nem több idegen keveréket tartalmazó, hetoliterenként 75 kg-os súlymínőségű buza és 71 kg-os rozs kiörlésénél minden esetben legalább 75% a kiörlendő lisztnek. A hektoliter súlynak minden kilogramnyi növekedése 1-2 kilogrammal több liszt kiörlésére kötelez. Ha pedig az örlendő buza vagy rozs 2% nál több idegen keveréket tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett százalék többlete után a kiörlésre nézve megállapított arány egy-egy százalékkal esokkenhetik, természetesen ennek megfelelően a korpa és hulladék mennyiség egy-egy százalékkal emelkedik.

A porlásból, kópénzből eredő veszteségnek maximális százalékát, amit a vámmalmok az örlöttöknek beszámíthatnak buzából 3, rozsból pedig 4% ban állapítom meg.

A vámmalomban eszkozolendő örlésnél a vāmdíjak és az örlési veszteség levonása alkalmával követendő eljárást az alábbi példával mutatom be. A fél a vámmalomban egy métermāza 2 százaléknál több idegen alkatrészt nem tartalmazó hektoliterenként 76 kilogrammos súlymínőségű búzát visz megörlés végett. A molnár mindenekelőtt levonja a 10% vāmot, marad tehát örlésre 90 kg. buza, mi a felörlés után ad 75%-os kiörlés mellett 67.5 kg. lisztet, 3% elporlás mellett 2.7 kg. elporlást, a többi 22% korpa, vagyis 19.8 kg. a korpa. Ha az örlendő gabona 2% nál több idegen alkatrészt tartalmaz, a követendő eljárásról hirdetményeim feljebb intézkedik.

Elrendelem továbbá, hogy a vāmdíjért végző malmok telepén vagy raktárában semmiféle olyan gabonakészletnek nem szabad lennie, amelynek rendeltetéséről a molnár felvilágosítást adni nem tud. Az örlöttök feleknek a malomba szállított gabonájuk csakis zsákokban tartható a fél nevével és súlymennyiséget feltüntető bareáival megjelölve. Felhívom végül a molnárokat, hogy az örlési tanusítványokat akkor küldjék be a Haditermény kirendeltségéhez, amikor a kérdéses gabona már meg van örlve.

Ezen hirdetményemet az összes malmoknak kiadom, a rendőrhatalóságnak azzal, hogy az ellenőrzést szigorúan fogantossítsa.

Köszeg, 1917. február 23.

Jambrits Lajos, polgármester

Helyi hírek.

Előleptetés. Dr. Remenár Zoltán tart. tüzérhadnagy 16hadnagygyá, Topfer Károly és Stessel Árpád honvédszázalósok hadnagyokká léptettek elő a februári előleptetések során.

Városi közgyűlés lesz jövő esütörtökön folyó ügyek elintézésé céljából. Ezek között a következő fontosabb szerepelnek: 50.000 korona függő kölcsön jóváhagyása, 18.000 korona városi államszegély elszámlolása, 6000 korona rendkívüli (árvis) segély, a sörkerti bérletszerződés megújítása, az ideai fatermás árának a megállapítása és a mikénti értékesítés, a vamszedési engedély meghosszabbítása iránti felterjesztés, a városaszabályozó tervhez való felmérések eszközölése, a negyedmesterok drágasági pótléka, bizottságok kiegészítése.

Halálozas. Meghalt „az öreg Ludwig”, — Ringhler Lajos volt mészáros és vendéglős 81 éves korában. Nem volt beteg, sőt az utóbbi napokban is megszokott, jól edzett, öreg legényes jó kedvében láttuk. Egy hirtelen köhögési, ludoklasi roham oltotta ki életét. Igen derek jóvaló ember volt, egyike a „rég jó idős” alakjainak. Szerénységben, szegénységben, de mindig tiszta becsületességben teljesítette kötelességeit. Egy volt mészáros és vendéglős, aki onhibájú kívül szegényen hal meg, ezzel is dokumentálta, milyen ember volt az életben. Fialat korában részt vett az olasz hadjáratban mint tüzér. Erre egész életében büszke volt. Korán jutott özvegyiségre és nővéreivel egyuttas háztartást vezetett, az is maradt. Kortársai már mind megelőzték „a nagy armádiahoz” való bevonulásban. Most megint egyutt lesznek és majd tovább vitathatják a solferinói és magentai ütközeteket. Pénteken végbement temetésén nagy részvét kísérte örök nyugvó helyére.

Halálozas. Ma temetik a 85 éves Ligeti János volt fényképész. A nyolevanas évek elején itt gyakorolta iparát, azután másutt és ide vonult vissza rokonai körébe. Nemrégiben volt házasságának 60. évfordulója. Özvegye, 15 éves kora óta hű élettársa, gyászolja és három gyermeke.

Estély. A helybeli jótékony négyzet estélyének sorrendje összeállításában finom művészi ízlésre vall Handel Ariosoját zongora, harmonium és hegedű hármásban adják elő Hanély és Freyler urhölgyek és Kász ur. Károlyi Sándorné urnó Schubert: Frühlings-traum és Brahms Liebestreu dalait éneklé s Kandy-csewski: Dem aufgehenden Vollmonde című hármásban is közreműködik, amikor is Freyler urhölgy zongorán és Kász ur hegedűn fogják föl kísérről. A műsor harmadik darabja Beethoven 12. op. 2 számú hegedű és zongora szonáta 5. tétele, amelyet Freyler urhölgy és Kász ur adnak elő. Azután Mendelssohn kettőse: „Ich harrete des Herrn“ körül sorra, éneklé Károlyi Sándorné urnó és Hanély Flóra urhölgy. Az estély utolsó pontja dr. Tirtsch tanár ur felolvasása lesz, ki vetített képekkel illusztrált előadást tart Jeruzsálemi utjáról. A műsor oly élvezetet ígér, aminőt városunkban ritkán van alkalmunk élvezni. Az előadás estély 1. évi március hó 4. é. este 6 óra-ker fog a helybeli evang. leánynevelő intézet dísztermében megtartatni. Jegyek előre válthatók Róth Jenő könyvkereskedésében; ára legalább 2 korona.

Ösztöndíj adományozás. A városi tanács egy megüresedett Fertsák Mózes féle tanulmányi ösztöndíjat az iskolai bizonyítványok elbírálása alapján Hegedus János VI. oszt., a Kossuth alapítvány egyik ösztöndíját Bácz Lajos IV. oszt., a Waisbecker János alapítványt a család megbízása alapján Hammer Lajos VII. oszt. gimnáziumi tanulóknak adományozta.

Az 1972-1891. évbéli népfolklór kötelező negyedik szemléje a Kőszegi városi illetőségű és ittlakó idegenek részére e hó 28-án lesz a városi sörkert helyiségében. Ezt megelőzőleg két napon át a járásbeliek kerülnek szemle alá és pedig 26-án a Rohonc, Csajta, Városhodász, Szerdahely, Nagycsömöte, Alsó-szenegető, Nemescső körjegyzőségek, — 27-én pedig a Leka, Pörgölény, Borostyánkő és Bándoly körjegyzőségei. Polgári elnöknek Somogyi Miklós főügyeszt küldte ki a törvényhatóság.

Az adófelszámolási bizottságba, mely előtt az itteni bizottság városi és járási kivetése elleni felebbezeseket Szombathelyen tárgyalják, kineveztek elnöknek Hanny József nagyberlőt, tagokul Weöres Aladárt, Wentzl Ede, póttagokul Deutsch Artur, Schaar József és dr. Mayer Ferenc szombathelyi ügyvédet. Érdeklődünk aziránt, hogy ki javasolta e bizottságot, de itt illetékes helyen semmit sem tudnak erről. Feltehető tehát, hogy a központnak az összeállítására. Megjegyezzük, hogy semmi kifogásunk az illetők személye ellen. Mind igen derek polgártársaink. Más kérdés azonban az, valamennyien alkalmasak-e arra, hogy a felebbezesek ügyében a viszonyok alapos ismeretével közreműköd-hessenek. Wentzl Ede tagot pedig hiába választották, mert ilyen nevű cég van, de egyen sincsen.

A jövedelem és vagyonadó felülvizsgálatára és el-bírálására a polgármester a következő tagok kineve-zését javasolta a pénzügyigazgatóságnak: Kincs István, Freyler Lajos, dr. Szovják Hugo, Hacker Samu, Müller Ferenc.

Penzintézeteki közgyűlések. A Kőszegi Takarékpénztár és a Kőszegi Általános Takarékpénztár ma tartják az évi közgyűléseiket, saját helyiségükben. Előbbi 73, utóbbi 40 éve áll fenn.

A szikvízgyár Rt. közgyűlése múlt vasárnap Freyberger Sándor elnöke alatt egyhangulag tudomásul vette az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentéseit, mely szerint az elért tiszta jövedelemből részvénykamat fejében 600 kor., osztalékul 900 kor. fizet a részvényeseknek, ami részvényenkint 5 korona és ezzel beváltja az 1916. évi szelvényt is, melyre múlt évben se kamat, se osztalék nem esett, továbbá tartalékalapra 300 K, alkalmazottak jutalmazására 500 K, a Vöröskereszt javára 50 koronát fordít és a fennmaradó 181 K, a jövő évi számla javára írja. Az osztalékot a hitelszövetkezeti pénztárnál fizetik ki. Elnök indítványára módosították a szabályokat, mely szerint a köz- és igazgatósági ülések kevesebb tag jelenlétében is határozatképes, a tisztségek választása ezentúl három évre történik és a pénztárosi és kezelői állás igazgatóságon kívüli egyénnel is betölthető. A választásnál az eddigiek újra-választottak; új tagok lettek Flamisch Gusztáv, Lendvay Lajos és Mayer János. A közgyűlés után megalakult az igaz-gatóság. Elnök lett Freyberger Sándor, alelnök Fuchs János, pénztáros Issovits István, könyvelő Graetzl János, ügyfelügyelő Fuchs Ferenc.

A kőszegi hitelszövetkezetek múlt vasárnap jubiláris közgyűlése volt. Tizedik esztendője, hogy e szövetkezet fennáll és az az eredmény, melyről beszámolt, meglepő gyors fejlődésről és forgalommel-kedésről tesz tanúságot. Forgalmát megközelíti a két milliót. Alaptőkéje törzsjegyzésekben 156 784 korona, tartalékalapjai 42537 korona, folyó számla és takarékbetétje 1,673 286 korona, 1916. évi tiszta jövedelme 20.291 korona, értékpapírállománya: 306 288 korona. Kincs István elnök és számokkal igazolta az intézet közkedveltségét és szilárd alapon való haladását, mint az első évtized fáradozásának legszebb gyü-molesét, mely vállalatnak tiszta jövedelme egyúttal közéletünknek is szolgál, amennyiben a kath. hitközség kebelében kifejtett szociális és kulturumunka részese-dik benne és min lez végeredményben e város köz-hasznú érdekeit mozdítja elő. Köszönetet mondott mindazoknak, akik ez intézet megizmosodásában önzetlenül közreműködtek. Az évi jelentéseket egy-hangulag vették tudomásul és a törzsrészvényjegyek-nek 5% kamatot szavazott meg. A megüresedett felügyelőbizottsági tagságra egyhangulag dr. Bárdos Remig főgimnáziumi igazgatót választották.

Asszonydeputáció járt a rendőrhatalóságon és azt kérte, hogy a piaci hallatlan drágaságot fekezze meg, mert, úgy mondják, a fix fizetésből és keresetből

megélni kénytelen lakosság különben nem képes leg-szerényebb igényeit kielégíteni s főleg nem képesek családjukat táplálni. A rendőrkapitány azt felelte nekik, hogy a legtöbb élelmi cikk maximálva van. Ha ennél drágábban adják, tegyenek feljelentést, a hatóság minden drágítót megbünteti, szintúgy azokat is, akik a nem maximált élelmi vagy ruházati cikkeket aránytalan magas árral adják. Azt a tevékenységet azonban, amit a hatóság tagjai, szigorúan vett kötelességükön túl tettek, de megtették az élelmi cikkek igazságosabb elosztása és a szegény népnek ellátása érdekében, azt sajnos abbahagyták, mert először hiába figyelmeztették a vevő közönséget, az volt legnagyobb mertekben okozója az elárusítók telhetetlen kapzsiságának, egy-mástól megirigyelve a falatot egymáson tullicitáltak, vagy megrohansókkal ébresztették fel a termelőben az áremelésre való buzgóságot — vagy pedig a va-gyonos osztály tagjai ütköztek meg azon, hogy a rendőrség beavatkozása folytán nem ök vezettek meg egy egész kosár tejét, egy egész kosár tejet, egy egész kosár kanna tejet, hanem a hatóság tagjai azt a job-ban rászorult családok szegények közt osztotta el és ők a titokban ígért magasabb árral sem kaphatták. Pedig ami az árakat illeti, a hatóság mindig ügyelem-mel volt a soproni és még jobban a szombathelyi piaci árakra és itt mindig oly árakat tart meg, melyek amazoknál valamivel magasabbak voltak, csak hogy szívesebben a kőszegi piacot teleressék s így nem igaz, hogy elriasztotta a termelőket. Büntetésekkel sem, mert alig fordult elő büntető eset akkoriban; a hatóság minden ellenszergülő esetben büntetés nélkül is elrendezte az ügyeket. De a gyomrai „osztály” ez ki ne elégítette. Az a gyomrai, a megszokott jó-lakást feltette. Végre panaszaik jartak a hatóság szociá-lis érzésű buzgóságát leintették és a hatóság könnyen hagyott abba egy oly nehéz feladatot, melyet az a közönség sem méltányolt, amelynek érdekében történt. — A panaszkodó hölgyek azt is kívánták, hogy a tejhasznossal és egyebekkel való hazalás betiltások, hogy csak kizárólag a piacra kerüljen. Erre a kapitány azt felelte, hogy ez amúgy sincs megengedve, de az ellenőrzés gyakorlására nincs személyzet. Ha azon-ban valakit feljelentenek, feltétlen megbünteti. — Az asszonydeputáció nem volt melegegde a válasszal és azzal távozott, hogy Kürthy baronak írjak levelet.

— Az ajtóban még azt az indítványt tette, hogy fel-hívást kellene kibocsátani egyöntetű állástoglalásra az összes háziasszonyoknak. Azt adta feleletül, hogy ez jobb lesz társadalmi mozgalom alapján létre hozni, de egyben egy vigasz szava is volt. — Figyelmebe ajánlotta, hogy a polgármester azzal a tervvel foglal-kozik, miszerint azon vidéki termelőket, akik a kőszegi piacra hoznak élelmeket, azoknak olyan jutalmat helyez kilátásba, ami nekik legkedvesebb és őt elől eredményt vár. — Mi is őszintén kívánjuk.

Iparuk megszüntetését jelentették be a városi tanácsnál: Unger József fűszerkereskedő, Janosó Mihály szabó, Tompeck János eserepes, Schreiner Lajos fuvaros, özv. Felixné, Marer Ferencné cipészek, Németh Sándor zálogháztulajdonos.

A dohánynagyüzdeben öt héten át kizárólag csak a viszontelárusítók kaphatnak dohányt, szivar-t és cigarettát. Az a mennyiség, melyet a nagyüzde eddig kistüzdszéje számára visszatartott és kieszenyben árusított, azt ezen idő alatt arányos felosztásban a többi jelenleg engedélyvel bíró kistráfiások kapják. A különlegességekből valóztatlanul kieszenyben is árusíthat a nagyüzde. Hogy öt héten át miért lesz így, azt nem sikerült megtudnunk.

Csak három hónapra szabad lisztet őröltetni. A varmegye alispánja legközelebbi rendelettel ad ki, amelynek értelmében senki több lisztet nem őrölhet, mint amennyi három hónapi háztartási szükség-lethez elegendő. A rendelet kiadására az ad okot, hogy az Országos Közélelmőzési Hivatal a közigazgatási hatóságoktól már több ízben kapott jelentést arról, hogy még egyes gazdák, gazdasági munkások és eselődök részéről is — az utóbbiak a munkabér, az aratásrész, vagy eséplési rész fejében kapott gabona-jukat — oly módon őröltették meg, hogy kezetben bővíben voltak a lisztnek, nem osztották be kellően maguknak a felhasználható lisztet és végül a dolog oda fejlődött, hogy ezek is rászorultak a hatósági ellá-tásra. Országos érdek, hogy a lisztkészletekből semmi el ne pazarlódjék és egyfelől a lisztet saját magukat ellátók ne éljenek túlságosan jól, másfelől, ha elfogy a liszt, ne szoruljanak arra, ami az ellátatlanoknak ugyanis nagyon szükséges. Az új rendelet értelmében a három hónapra való lisztmennyiség alapul vétel-lével kell majd az őrlési tanúsítványokat is kiállítani.

Azon ejjei betörésekről, melyekről hírt adtunk, lehullott a lepel. A rendőrségnek első pillanatban táplált gyanúja helyes volt, — mégis csak a helyet-lennek köszönhető a nyomozás eredménye. A hely-beli betöréseket egy ezaki betörés követte. Ott is a kőregető és dohányt kímáló katonákat vették gyanúba. A ezaki károsult ébersége észrevette, hogy egy pár lopott eszima özv. Barta Karolyné lábán van. Mikor ezt a rendőrhatalósággal közölte és nevezett eziránt igazolásra felhívott, azt mondta, hogy a eszima Treiber Antal lányae, de a rendőrség őrizetbe vette a bűnlelet, melyben a ezaki károsult egész határo-zottsággal tulajdonára ismert, Kalmán Lajos cipész pedig felismerte munkáját, melyet Balint János ezaki lakosnak készített, kivel a betörés történt. Treiber Antal végre beismerte, hogy a eszimat egy ismeret-len ulánus katonától ő vette s így került Bartanéhoz. A hatóság megkeresésére kivonultatták az utobban idehelyezett ulánus különítményt és Treiber Antal felismerte és megjelölte az ulánus eszima elárusítót, aki azonban mindent tagad, de mikor őt és holmiját vizsgálták, megtalálták nála a helybeli lopásokból

származó hat zsebkendőt, egy lopott zöld mellény pedig zabonya alatt volt. Mégis tagadott és cinkos-társait meg nem nevezte. Az a sok hiányzó élelmi szere mar nem volt feltalálható, mert nincsen olyan szagterő, aki azt is kinyomozhatta volna, azonban az a két kis hordó, mely a lopást követő nap a Horváth féle laktanya közelében találtatott, annak nyoma a laktanyába vezetett, a piros bornak elese pogtetett föltjai nyomán. A helybeli károsultak is felismerték tulajdonukat és a hóban talált lábnyomok méretei is megfelelőek a gyanúsított lábujjének. Mindezek alapján a rendőrhatalóság a nyomozás eredményét attette az állomásparancsnoksághoz, mely a gyanúsítottnak őrizbevétele iránt intézkedett és az iratokat és bűnleletet áttette a pozsonyi hadbírószá-ghoz. — Mikor megelőző héten a lopások történtek, a rendőrhatalóság a gyanúba vehető polgári egyének ellen is megindította a nyomozást, de egyben meg-kérte a helybeli összes csapatparancsnokokat, hogy az összes legénységnek holmiját vegye szorgos vizsgálat alá. Akkoriban ez utóbbi intézkedés egyik-másik helyen visszatetszést szalt. Az eredmény azt igazolja, hogy a hatóság nem alaptalanul jart el és katonaságnak is érdekében áll, hogy az ilyen gyanút tisztázza. Remélhetőleg okultni fognak ez esetben a csapatparancsnokok és a legénységnek nem katonához méltó házról házra járó kőregetést szigorú intézkedéssel szünteti meg. Leggyorsabb persze az lenne, az este 6 órán tuli kijárást esakis feltétlen megbízhatóknak megengedni, de viszont jól teszi a lakosság, ha minden egyes esetben azonnal feljelentést tesz a hatóságnál. Ezen esetből oku hatnak azok is, akik emberséges körülmétekből kielégíteni igyekeznek a kőregető katonát, mert azt hiszik, hogy éheznek. Egy katonának biztosabban meg van a neki szükséges elemlénye, mint a polgári elemnek.

Adományozások. A helybeli Hegyforrás Szikviz-gyár R. T. 50 koronát adományozott a Vöröskereszt-egylet kőszegi fiókjának, melyért hálias köszönetet mond Chernel Istvánné elnök. — Az ág. hitv. ev. elemi népiskola IV—VI osztálya tépést adomány-ozott a hadsegélyző hivatalnak.

Megszűnt a csomagforgalmi korlátozás. Folyó hó 13-ával elrendelt csomagforgalmi korlátozás fe-bruár 22. ével megszűnt. Február 23. án rendes csomag-forgalom újból megindult azzal, hogy Galiciába csak február 25. től vehetők fel csomagok.

A tavaszi állatösszeírás. A földmivelségi miniszter rendelettel intézett a törvényhatóságokhoz a tavaszi állatösszeírásokra vonatkozólag. A rendelet értelmében a haszonállatok március hó 15. éig iran-dók össze és az összeírasi lapokat április hó 15. éig kell a miniszteriumhoz felterjeszteni.

Az Elektro-Bioskop ma műsora: 1. A harmadik nevet. 2. Háború és anyaszeretet, vagy A háboru kőbékít. 3. részben 3. Lángoló bukfisszivek. (Vigjáték.)

Videki hírek.

Előleptetes. Gueth Gyula Felsőőr népszerű országgyűlési képviselőjét, ki mint önkéntes teljesít hadi szolgálatot, Ofelsoége honvéddhadnaggyá nevez-te ki.

Kinevezés. A Budapesti Iparbank Részvénytár-saság Keresztényi Gyulát, a borostyánkői körjegyző-t, az intézet főkönyvelőjévé nevezte ki.

Elhunyt lapkiadó. Felsőőrnek régi, közrebesült s igen népszerű polgára hanyt el szerdán 84 éves korában: Schoditsch Lajos, az ismert Oberwarther Sonntags Zeitung hetilap és több naptárnak majd 30 éven át volt szerkesztője és kiadója. Mint felsőőri nyomdatulajdonos alapította e lapot, amelyben mindenkor hazafias érzéssel szolgált a magyarság és a felsőőri járás ügyet. Ez az a szörény, de tiszte-séges munka egész életére biztosította számára a legszebb polgári érdemét: a közrebesülést, most pedig hogy eiköltözött az élok sorból, a szűkebb pátriában mindenkinek őszinte részvétét. Vegyileg ügylés don-tatta ki az élok sorból az öreg agglegényét.

Elhunyt volt községbíró. Rohonc nagyközség volt biraja, Görcz Alajos 66 éves korában Rohoncon elhunyt. Kedden délután temették el nagy részrét mellett. A község előljárássá koszorult helyazett ravatalára s temetésén testületileg vett részt.

Roman pap egy sopronmegyei iskolában. A sop-ronmegyei Felsőbukk tanítói bevonultak katonának és az evangélikus népiskola 140 növendéke egy ta-ntó gondjára maradt. Egy Erdélyből internált román pap, a kinek tanítói oklevele van és jól beszél ma-gyarul, felajánlotta, hogy a növendékek egy részét előkészíti a vizsgálatokra. A ajánlatok rövid tanács-közös után elfogalták a pap ajánlatát és azóta Fel-sőbukkan egy magyar tanító és egy román pap ta-ntja az elemi iskolás gyerekeket.

Leleplezett élelmiszercsempeszes. A sárvári selyemgyárból a napokban a blumai löpörgyár címűre két waggon hadiarut adtak fel katonai fuvarlevéllel, s a hadiarukat, amelyek Szombathelyen keresztül voltak irányítva, katonai személy kísérte. Ugy a soproni határrendőrség, mint a szombathelyi rendő-rség értesült arról, hogy eddig még ismeretlen egy-ének a hadiaruk közé nagyobb mennyiségi élelmiszér-készletet rejtettek a kocsikba. Amikor a kérdéses waggonok Szombathelyre érkeztek, a rendőrség az állomáson felnyitotta azokat. A gyanu nem volt alaptalan, mert a waggonból 2692 kilogramm bab, 25 kilogramm sertés-zsír, 105 kilogramm nullas liszt, 31 kilogramm dara és 20 kilogramm mák került elő. A szombathelyi rendőrség a rejtett élelmiszereket elkobozta. A rendőrség egyidejűleg az esetről jelentést tett a cs. és kir. katonai állomásparancsnokságnak és

folytatja a nyomozást annak megállapítására, hogy a csempészeti, amennyiben azt polgári egyének követik el, kik voltak.

Vasmezei értékesítő és fogyasztási szövetkezet. A Vasmezei Gazdasági Egyesület e héten tartott közgyűlésen nagy horderejű és bizonyára úgy a fogyasztóknak, mint a termelőknek egyaránt kedves indítványt tett Dukai Takách Ferenc kamarás, ami ler az indítványozta, hogy a termelők és fogyasztók közötti eszmájának Vasmezeiben egy értékesítő és fogyasztási szövetkezetet. A late ner osztály — úgy mond — sokat szenved a háboruban a nagy drágaság miatt, de nem a termelők részéről — mint az általában hangzóztatni szeretik — hanem a közvetítők kereskedelme folytán. Herbst Géza alispán kijelentette, hogy igen udvosnak tartja a felvetett gondolatot és azt ajánlja, hogy a kérdés megvitatása céljából küldjenek ki egy bizottságot. Weöres István pedig az igazgató választmányát ajánlja. A közgyűlés Resler Károly indítványához járult hozzá, aki elmondta, hogy már két magyarországi vármegyében van ilyen egyesület, ezektől beszerzi a szervezeti szabályzatot és felvilágosításokat, azután az ügyet az igazgató választmány elé terjeszti.

Az alispán rendelete a tavaszi vetésről. Az alispán kiadta azt a rendeletet, melyet a vármegyei közgyűlésen Weöres István nagybirtokos sürgetett és amely a vetőmag visszatartásáról intézkedik. Azok a gazdák, akik be tudják igazolni, hogy csak annyi őszt vetettek, hogy az őszt, babbal és tavaszi búzával együtt szántóföldi területük kétharmadrésze mincs bevetve, jogosítva vannak ezekből a tavasziakból és az ültetett tengeriből annyit felhasználni, hogy hogy az őszi és a tavaszi vetések (búza, rozs, árpa, zab, tavaszi búza és ültetett tengeri) az egész szántóföldi területnek kétharmadrészt meg ne haladjon. A rekvizitok szigorú kötelessége, hogy a területi korlátozásokat pontosan ellenőrizzék, a netalan jogtalanul visszatartott gabonát és terményeket pótlólag rekvizitálják és azokat, akik a visszálelet elkövetik, feljelentik. Babból, borsból, zabosbukkonyból, esalamadéból, kölesből, hajdinából a szántóföldi területnek a tavasziakra meg állapított egyötöd, illetve az összes gabonaméretre megállapított kétharmadrészen felül tetszés szerint ültethet és vethet mindenki terményként külön-külön annyit, a mennyit az utolsó három év átlagában az illető terményből ültetni, illetve vetni szokott. Az, aki a szántóföldi területeknek egyötödnél nagyobb hányadát tavasziakkal be nem veti, jogosítva van a babon, borson, lenesen, zabon, bukkonyon, esalamadon, kölesen és hajdinán kívül még az ültetni való tengeriből is az utolsó 3 év átlagának megfelelő területet beültetni.

Beszüntetett vonatpar Szombathely — Bécs között. A déli vaspályatársaság további intézkedésszerű vasárnapot kezdve egy személyvonatpart beszüntetett a szombathelyi — bécsi és illetve nagykanizsai — bécsi vonalon. Ezzel együtt további intézkedésig nem fognak közlekedni a Szombathelyről délelőtt fél tíz órakor Bécs felé induló és a Bécsből este fél 7 órakor érkező személyvonatok.

Agyonlotta a szomszédját. Horváth János görög lakos régóta haragos viszonyban élt szomszédjával. A szomszédok között is, meg a asszonyok között is napirenden volt a civakodás, amely szerdán véres tragédiává fejlődött. Horváth János szerdán délután összevont a szomszédja feleségével. Veszekedés közben megfogta az asszonyt, aki erre elfutott munkában lévő ura után hogy elpanaszolja a rajta esett sérelmet. A férj felesége panasza folytán hazasietett, hogy kérdése van Horváthot lovagiatlan magaviseletéről. A szomszédok között ismét szóváltás támadt, amint Horváth felingerelve lakásába rohant s egy botpuskával szomszédját közvetlen közlelől homlokán lötte. A csúdosás időzota véresen bukott a földre s rövid idő alatt kisérvendett. A csendőrség a lövöldöző szomszédot nyomban őrizetbe vette.

Drága talpalásért elített csizmadia. A napokban egy szegény csemeleány jelent meg a szombathelyi rendőrségen és sirva panaszkolta, hogy Király Antal szombathelyi csizmadiamester olyan horrendum árat kért cipője meg talpalásért, amelyet szinte ki sem fut egy havi bére. A feljelentésnek kihágási tárgyalás volt a következménye, amelyen Király Antal indokolatlan árármagasáért a rendőrség jogerősen 50 korona pénzbüntetésre ítélte.

Gyermekkinzó nevelőapa. Szombathelyen a rendőrség letartóztatta Keek Sándor ottani szabómestert, aki tíz éves nevelt leányát állandóan kimoztta és legutóbb úgy megverte, hogy hosszan gyógyuló súlyos sérüléseket szenvedett.

Csecsemőhulla a csatornában. Szombathelyről jelentik: A vízvezeték megfigyelő csatornájában a csatornatisztítók szerdán egy csecsemő holttestre bukkantak. A boncolás megállapította, hogy a holttest körülbelül két héttel ezelőtt került a csatornába. Megindították a nyomozást.

Heti krónika.

Az új honvédelmi miniszter eskütétele. Öfelsége a király, Szurmay Sándor altábornagyot honvédelmi miniszterre nevezte ki. Az új honvédelmi miniszter eskütétele kedden a Hofburgban folyt le. Ez volt Öfelségének, mint magyar királynak, uralkodása alatt az első eset, hogy magyar funkcionárius, esküt tett. Az eskütételnél, mint magyar funkcionáriusok gróf Tisza miniszterének és hereg Fesztetsch Tasziló szerepeltek. Az eskütétel után Öfelsége Szurmay honvédelmi minisztert külön kihágáson fogadta.

A londoni municiógyári robbanás. A londoni municiógyárban január 19-én történt robbanás alkalmával szenvedett kár egy millió fontra becsülhető.

Rablógyilkosság Budapesten. Szerdán délelőtt a Fehérvári-ut legforgalmasabb helyén kirabolva és meggyilkolva találták Guttman Arminné ékszerész-üzlet tulajdonosát, akinek férje a harcéren teljesít szolgálatot. Két kis árva maradt. A rendőrség eddig nem akad nyoma a állítólag szokott katoná rablógyilkosoknak.

Burgonyahengerdara burgonya helyett. Kevesen tudjuk, hogy a burgonyahengerdara a kenyérszítésnél teljesen pótolja a főtt burgonyát. A burgonyahengerdara úgy készül, hogy a burgonyából szárítás után elvonják a közel 90 százaléknyi víztartalmat és az így megmaradó burgonyát héjastól megőrlik. Az így készített termékől tiszerte kevesebb kell a kenyérszítéshez, mint a főtt burgonyából. A burgonyahengerdarát a Közélemezési Hivatal egy, korábbi értesítése a törvényhatóságoktól, hogy a buzaszít kontingensük terhére hajlandó burgonyahengerdarát küldeni. A hengerdara a burgonyaszítónál tetemesen, körülbelül négyszer drágább.

A fagyott burgonya is élvezhető. A burgonya, mely a hidegben megfagyott mint emberi táplálkozásra hasznavehetetlen, szennyezett kerül, vagy legjobb esetben olcsó pénzen szerez meg ipari célokra, vagy állatok etetésére. Téves az az általános hit, hogy a fagyos krumplit nem lehetne újra élvezhetővé tenni. Az eljárás igen egyszerű. A fagyott megcsipített vagy akár kőkeményre fagyott krumplit hideg helyen kell tartani, hogy semmi körülmények között fel ne engedjen. Használat előtt hideg vízbe tesszük és a fagyos fokához képest 10-12 óráig abban hagyjuk. A vizet 1-2-szer meg lehet újítani. Aztán kivesszük a burgonyát és hámozás nélkül, héjában megfőzzük. A fagyos krumpli elveszt a vízben édeskés ízét és sem izre, sem tápláló értékre nézve nem különbözik a jó krumplitól.

A szarvasmarha aramaximalása Ausztriában. A szarvasmarha ára egyes tartományokban annyira emelkedett, hogy szükségessé mutatkozott az aramaximalálás korlátozása. A kormány utasítására az alsó ausztriai helytartó a II. és III. osztályú vágo-marha maximális árát leszállította.

Hirek a háborúról.

A buvárhajó harc sikere. A birodalmi gyűlés munkabizottsága szerdán délelőtt ülésén Zimmermann külügyi államtitkár bizalmas közléseket tett a politikai helyzetnek január 31-ike óta történt fejlődéséről. Behatóan ismertette a helyzetet, amely az Amerikával való diplomáciai összeköttetés megszakítása folytán bekövetkezett. Kifejezte bizalmát, hogy a tengeratiutjára hárca a kitűzött célt el fogjuk érni. Ezután Capelle, a birodalmi tengerészeti hivatal államtitkára hosszabb és élénk tetszéssel fogadott beszédben kifejtette, hogy az a várakozás, amelyet a hadi tengerészet a korlátlan buvárhajó háborúba vetett, nemesak beteljesedett, hanem felül is mulja a várt eredményt.

Az Unio jegyzéke Ausztria-Magyarországhoz. Az amerikai nagykövetség külügyi kormányunkhoz egy jegyzéket nyújtott át. Ez mindenekelőtt megemlékezik arról a jegyzékről, amelyben a monarchia kormánya az Ancona elsüllyesztésekor kifejezte álláspontját a buvárhajóharc dolgában. Figyelmeztet a jegyzék arra, hogy külügyi kormányunk 1915. december 25-iki jegyzékben kifejtette, hogy ellenséges hajót, amennyiben nem menekülne, vagy nem tanúsítana ellentállást, nem részesítenek megtamadásban addig, míg legénységét biztonságba nem helyezik. Mégis a földközi tengeren oly hajókat süllyesztettek el, amelyeket előzetesen nem figyelmeztettek. Majd rátér a jegyzék külügyi kormányunk ez év január 31-iki jegyzékére, amelyben kijelentettük, hogy elzart területen a közlekedés minden eszközzel megakadályozzuk. Minthogy ennek folytán az Unio kormánya kétségeket támaszt ezen nyilatkozatok tekintetében, végleg és világosan tájékozni akar arról, hogy a monarchia milyen álláspontot foglal el a buvárhajóharc tekintetében.

Az Unio hadüzenete. A Times arról értesül Washingtonból, hogy az Egyesült Államok hadüzenetét a hét végére várják. Roosevelt atveszi a tengerészeti, Root a külügyi tárcát. Lansing egy banketten kijelentette, hogy az Egyesült Államok a háború előestéjén állanak.

Szállítási nehézségek Amerikában. A blokárd erőteljes érzetű hatását Amerikában és a vasutállomásokon az aru annyira felhalmozódott, hogy szállítási nehézségek miatt árdragulás támadt. Amerikai kormánykörökben nagy elkeseredést okoz a mexikói helyzet, amelyben német kéz munkáját látják. A cubai felkelés is növekedésben van. A vasuti forgalom a legnagyobb akadályokkal küzd. Négy millió bushel kivitelre szánt búzát tartottak vissza az utolsó heten.

A porosz birodalmi gyűlésről. A német birodalmi gyűlésen Kaempfer emek megnyitó beszédét mondott. Ha a jelek nem csalnak — mondotta — közeledünk a hatalmas merközes döntő harcainhoz. A német császár győzelme tudatában békejohot nyújtott az ellenségnek, amelyet az hetykén visszautasított s ezzel kényszerít bennünket, hogy ahhoz a fegyverhez nyuljunk, amelyet technikánk tökéletes eszközzé tett. Ezt a fegyvert nem tesszük le, míg a harc célját: országunk függetlenségét és szabadságát ki nem vívjük. — A Berliner Tageblatt értesülése szerint a birodalmi kancellár tudatta a birodalmi gyűléssel, hogy kedden, a kontingens első olvasásánál felszólal s nyilatkozik a hadihelyzetről és a külpolitikáról.

Helfferich német államtitkár a háború végéről. Helfferich államtitkár a német mezőgazdák nagygyűlésén kijelentette: Ma olyan sorsdöntő az egész világra, amilyent eddig nem ismert a történelem. A végső küzdelemben a mezőgazdákra hárul a döntő feladat, hogy Angliának Németország ellen folytatott kiéhezett politikáját leverjék. Megemlékezett az angol földművelésügyi miniszternek arról a legutóbbi kijelentéséről, hogy a háború az angol szántóföldeken fog eldőlni. Mi biztosak vagyunk a sikerbe — úgy mond az államtitkár — és azt senkitől és semmitől nem engedjük elragadni. Angliát mostani helyzete hamar most szántóföldjére szorítja, akkor a döntő győzelem még közelebb jött hozzánk. Ha mindenki megteszi kötelességét, akkor 1917-ben megtörtik Anglia tengeri zsarnoksága és akkor Németország előtt nagy és szabad jövő nyílik meg.

Három millió angol. A Times írja: Hindenburg folyton, nagy csapatokat vet a nyugati hadszíntéren, minduntalan újabb csapatok érkeznek ellenünk, tehát nekünk is a végsőkig meg kell feszítenünk minden erőnket.

Ház- és birtokeladások

ezen lap kiadóhivatalában nyilvántartatnak. Tulajdonosok közelebbi adataikat közöljük a kiadóhivatalban, Kőszeg, Varkör 39. sz.

Alkalmas állást keresek.

tudok varrni, főzni, háztartást vezetni; fizetést egyelőre nem kérek. Cim a kiadóhivatalban.

Kerestetik megvételre egy ház kerttel,

lehetőleg a főtérhez közel. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek.

Keresek 3 szobás modern családi házat

kerttel, vízvezetékkel, villanyvilágítással készpénzfizetés mellett.

Figyelem!

Veszek új és viselt cipőket, csizmákat, férfiruhákat a legmagasabb árért. Levelezőlap elegendő értesítésre és azonnal jövök. Pavetits János, Kossuth Lajos-utca 16. sz.

Jótállás a biztos eredményért.

Törvényesen védve

Reitter Oszkár
nagybecskerekéi ny. főkapitány és fajbaromfi-tenyésztőnek nagyszerű találmánya

"PATKÁNIN"

patkányirtó-szer, (nem mérge) mely emberre és háziállatokra nem ártalmas és felül minden más irtószert **Egy doboz ára 3 K.** mely elegendő körülbelül 60 patkány kiirtásához. — Minden dobozban használati utasítás van mellekelve. Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdaságban hany adag használandó, kérésre ingyen küld a PATKÁNIN gyár egyedüli elárúsítója, a Torontál Agrárbank Részvénytársaság Nagybecskereken.

PALMA

Építse talpalásait drága Hamar PALMA védőt rafa

TUNGSRAM LÁMPA

gazdaságos, mert Ahosszu élettartalmu **A minőségért a gyár szavatol.**

Kérje mindenütt a „Tungsrám” védjeggyel ellátott lámpát Gyártja az Egyesült Izzólámpa és Villamosági R.-T., Újpest 4. Hazai gyártmány!